Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U004079

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 29-07-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ЛНУ ім. Івана Франка № 1053 від 19.08.2026 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ареф’єв Максим Дмитрович
2. Maksym D. Arefiev

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0000-1811-5365

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 31-07-2026

Спеціальність за освітою: Право

Місце роботи здобувача: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 14570

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.15.05, 10.16.

Тема дисертації:

1. Особливості місцевого самоврядування у гірських населених пунктах

2. Peculiarities of Local Self-Government in Mountain Settlements

Реферат/анотація:

1. У дисертаційній роботі здійснено теоретико-правове дослідження місцевого самоврядування у гірських населених пунктах України як специфічної форми реалізації публічної влади в умовах складного рельєфу, просторової розосередженості поселень, обмеженої транспортної доступності, підвищених витрат на публічні послуги, демографічної вразливості та природних ризиків. Обґрунтовано, що таке самоврядування не може оцінюватися лише через формально однаковий обсяг повноважень, оскільки визначальними є реальні умови їх реалізації, доступність влади, представництво, кадрове забезпечення, фінансова основа та локальне нормотворення. Методологія дослідження поєднує системний, історико-правовий, формально-юридичний, порівняльно-правовий, функціональний та міждисциплінарний підходи, що дало змогу розглядати місцеве самоврядування у гірських населених пунктах як особливу сферу публічної влади. У першому розділі досліджено теоретико-методологічні основи місцевого самоврядування у гірських населених пунктах. Розкрито його генезу від звичаєвих форм локальної самоорганізації, волоського права, копного судочинства, маґдебурзького права, австрійського та польського періодів, радянської централізації

до сучасного конституційного закріплення місцевого самоврядування. Проаналізовано поняття гірських населених пунктів у юридичній науці та доведено недостатність суто поселенського підходу. Обґрунтовано потребу територіально-функціонального розуміння гірських територій як простору реалізації самоврядування та забезпечення спроможності громад. У другому розділі розкрито організаційно-правові особливості діяльності рад, голів та виконавчих органів у гірських населених пунктах України. Показано, що формально єдина компетенція представницьких органів у гірських умовах набуває іншого практичного змісту через вплив природно-географічних, інфраструктурних, екологічних і соціально-економічних чинників. Особливу увагу приділено представництву віддалених поселень у місцевих радах. Доведено, що пропорційна виборча система в окремих гірських громадах може посилювати домінування адміністративного центру, звужувати представництво віддалених сіл і послаблювати участь їх жителів у самоврядуванні. Проаналізовано реалізацію повноважень рад у сферах містобудування, землекористування, охорони довкілля, транспортної доступності, туризму та міжмуніципального співробітництва. Встановлено підвищену роль виконавчих комітетів у забезпеченні базових послуг, аварійного реагування, вивезення відходів, протипаводкового захисту, снігоочищення та інфраструктурного утримання. Доведено, що статут громади є інструментом адаптації самоврядування до потреб гірських територій. У третьому розділі сформульовано напрями модернізації місцевого самоврядування у гірських населених пунктах України. На основі досвіду Франції, Хорватії та Італії встановлено, що ефективні моделі гірської політики ґрунтуються на поєднанні спеціального правового статусу, міжмуніципальної координації, цільових фінансових інструментів, адаптації галузевих політик та просторового планування. Визначено основні проблеми: незавершеність децентралізації, недостатність пільг і компенсацій, нестійкість фінансової основи, кадровий дефіцит, неврахування гірського чинника в бюджетній політиці та фрагментарність підтримки. Обґрунтовано доцільність переходу від соціально-компенсаційної моделі, зосередженої на категорії «гірський населений пункт», до територіально-функціонального підходу, в межах якого ключовими мають стати поняття «гірські території», «гірська територіальна громада» та «індекс спроможності гірської територіальної громади». Запропоновано розроблення Закону України «Про гірські території», створення Державного фонду сталого розвитку гірських територій, урахування гірського чинника в бюджетному вирівнюванні, удосконалення кадрового стимулювання та посилення ролі статуту громади. Окремо обґрунтовано необхідність посилення територіально-представницьких механізмів, зокрема ролі старости шляхом відновлення його виборної природи, закріплення прямого представницького мандата від жителів старостинського округу та розширення участі у діяльності громади. У результаті дослідження доведено, що місцеве самоврядування у гірських населених пунктах України є особливою моделлю, у межах якої однакові за законом повноваження реалізуються в істотно відмінних територіальних умовах. Це зумовлює потребу в спеціальних правових, організаційних, фінансових та інституційних механізмах, спрямованих не лише на компенсацію складних умов проживання, а й на сталий розвиток та спроможність гірських територіальних громад.

2. The dissertation presents a theoretical and legal study of local self-government in mountain settlements of Ukraine as a specific form of exercising public authority under conditions of complex terrain, dispersed settlements, limited transport accessibility, higher public service costs, demographic vulnerability, and natural risks. It is substantiated that such self-government cannot be assessed only through the formally equal scope of statutory powers, since the decisive factors are the actual conditions of their exercise, accessibility of authority, representation, staffing, financial foundations, and local rule-making. The research methodology combines systemic, historical-legal, formal-legal, comparative-legal, functional, and interdisciplinary approaches, enabling local self-government in mountain settlements to be examined as a specific sphere of public authority. The first chapter examines the foundations of local self-government in mountain settlements. It traces its development from customary forms of local self-organization, Wallachian law, community courts, Magdeburg law, the Austrian and Polish periods, and Soviet centralization to the modern constitutional recognition of local self-government. The concept of mountain settlements in legal doctrine is analyzed, and the insufficiency of a purely settlement-based approach is demonstrated. The need for a territorial-functional understanding of mountain areas as a space for exercising self-government and ensuring community capacity is substantiated. The second chapter reveals the

organizational and legal features of councils, heads, and executive bodies in mountain settlements of Ukraine. It is shown that the formally uniform competence of representative bodies acquires different practical content in mountain conditions due to natural-geographical, infrastructural, environmental, and socio-economic factors. Particular attention is paid to the representation of remote settlements in local councils. It is demonstrated that the proportional electoral system in certain mountain communities may strengthen the dominance of the administrative centre, narrow the representation of remote villages, and weaken their residents' participation in self-government. The exercise of council powers in urban planning, land use, environmental protection, transport accessibility, tourism, and intermunicipal cooperation is analyzed. The increased role of executive committees in ensuring basic services, emergency response, waste collection, flood protection, snow clearance, and infrastructure maintenance is established. It is proved that the community statute serves as an instrument for adapting self-government to the needs of mountain areas. The third chapter formulates directions for modernizing local self-government in mountain settlements of Ukraine. Based on the experience of France, Croatia, and Italy, it is established that effective models of mountain policy rely on a combination of special legal status, intermunicipal coordination, targeted financial instruments, adaptation of sectoral policies, and spatial planning. The main problems are identified: incomplete decentralization, insufficient benefits and compensations, instability of the financial basis, staffing shortages, failure to consider the mountain factor in budgetary policy, and fragmented support. The expediency of moving from the social-compensatory model focused on the category of "mountain settlement" to a territorial-functional approach is substantiated. Under this approach, the key concepts should be "mountain areas", "mountain territorial community", and "capacity index of a mountain territorial community". The dissertation proposes the development of a Law of Ukraine "On Mountain Areas", the establishment of a State Fund for the Sustainable Development of Mountain Areas, the inclusion of the mountain factor in fiscal equalization, improved staffing incentives, and a stronger role for the community statute. The need to strengthen territorial-representative mechanisms is separately substantiated, in particular the role of the starosta through restoration of its elective nature, establishment of a direct representative mandate from the residents of the starosta district, and expansion of participation in community activities. As a result, it is proved that local self-government in mountain settlements of Ukraine is a specific model within which legally identical powers are exercised under substantially different territorial conditions. This requires special legal, organizational, financial, and institutional mechanisms aimed not only at compensating for difficult living conditions, but also at ensuring sustainable development and capacity of mountain territorial communities.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Ареф'єв М.Д. Статути територіальних громад у гірських населених пунктах: практика реалізації та переваги прийняття. Український часопис конституційного права. №4. 2024. С. 65-73 URL: https://www.constjournal.com/wp-content/uploads/issues/2024-4/pdfs/6-maksym-arefiev-statuty-terytorialnykh-hromad-hirskykh-naselenykh-punktakh-praktyka-realizatsii.pdf
- 2. Ареф'єв М.Д. Особливості місцевого самоврядування в гірських населених пунктах: досвід Республіки Хорватія. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2025. Серія ПРАВО. Випуск 92: частина 1. С. 157-165. URL: https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2026/01/24.pdf

- 3. Ареф'єв М.Д. Туристичний збір у гірських територіальних громадах: проблеми адміністрування та напрями вдосконалення. Юридичний науковий електронний журнал. 2026. № 2. С. 32-36. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0374/2026-2/5
- 4. Ареф'єв М.Д. Гірський населений пункт: поняття та критерії визначення. Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : Матеріали XXIX звітної науково-практичної конференції (2–3 лютого 2023 р.): у 2-х ч. Ч. 1, Львів, Україна, 2-3 лютого 2023 р. – Львів : Малий видавничий центр юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, 2023. С. 109-110.
- 5. Ареф'єв М.Д. Переваги прийняття Статутів територіальних громад у гірських населених пунктах. Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи: матеріали XXII Міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції (28 квітня 2023 року). Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2023. С. 37-39.
- 6. Ареф'єв М.Д. Особливості законодавчого регулювання місцевого самоврядування у гірських районах Франції. Матеріали XXIII міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції «Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи». 26 квітня 2024 року, м. Львів. С. 24-26.
- 7. Ареф'єв М.Д. Проблеми реалізації місцевого самоврядування у гірських населених пунктах в контексті муніципальної реформи в Україні. Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XXXI звітної науково-практичної конференції (6–7 лютого 2025 р.). Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2025. С. 126-128.
- 8. Ареф'єв М.Д. Відкликання депутата місцевої ради за народною ініціативою: правове регулювання та проблеми реалізації. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Децентралізація публічної влади в Україні: здобутки, проблеми та перспективи». 23 травня 2025 року., м. Львів). С. 140-144.

Наукова (науково-технічна) продукція: проєкти нормативно-правових документів; проєкти нормативних документів

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0124U002552

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кобрин Володимир Степанович

2. Volodymyr S. Kobryn

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5876-4906

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57972035600; https://scholar.google.com/citations?user=dV2FLC8AAAAJ&hl=uk

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковальчук Віталій Богданович

2. Vitalii B. Kovalchuk

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7523-2098

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57209692843; Web of Science Researcher ID: V-7279-2017; https://scholar.google.com/citations?user=unsifSsAAAAJ&hl

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дробуш Ірина Вікторівна

2. Iryna V. Drobush

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0006-8676

Додаткова інформація: https://scholar.google.com/citations?user=Rm02DFYAAAAJ&hl=uk

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бедрій Руслан Богданович

2. Ruslan B. Bedrii

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8967-5407

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=18fER_IAAAAJ&hl=uk&oi=ao

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Заяць Ігор Ярославович

2. Ihor Y. Zaiats

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0004-0509-0401

Додаткова інформація: Web of Science Researcher ID: PSL-8923-2026;
https://scholar.google.com/citations?hl=uk&user=V7rZ9CMAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Кобилецький Микола Мар’янович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Кобилецький Микола Мар’янович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Жак Ольга Володимирівна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна